

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Бикова Н.А., Сушко А.С.

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

Розглянуто особливості інвестиційної діяльності Чернівецької області. Оцінено структуру капітальних інвестицій України та їх частку Чернівецької області. Висвітленні основні джерела інвестицій. Проведений аналіз інвестиційних надходжень в розрізі галузей національної економіки. Окреслено перспективи розвитку інвестування у Чернівецьку область.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, капітальні інвестиції, прямі інвестиції, джерела інвестицій, інвестиційні ресурси.

Сьогодні розвиток інвестиційної активності, збільшення інвестицій та ефективність їхнього використання є важливою передумовою розвитку держави. Інвестиційна діяльність формується у відповідності до демографічних факторів, розвитку комунікацій і транспортних мереж, рівня економічного розвитку держави, ефективності інвестицій та соціальної інфраструктури. Залучення інвестицій в економіку держави є фактором стабільності й успішності її соціально-економічного розвитку. В умовах сьогодення рівень інвестиційної діяльності Чернівецької області перебуває у взаємозалежності зі станом економіки держави, фінансово-кредитної системи, прибуткової діяльності підприємств. Стан в якому опинилася наша держава вимагає залучення інвестицій для довгострокового розвитку її регіонів. Тому, необхідним є створення всіх позитивних умов для їхнього залучення, що і є актуальним в умовах господарювання.

Науковцями розглядалися проблеми розвитку інвестиційної діяльності держави та напрямів її розвитку в регіонах, а саме: І.І. Погорілоу, Н.О.Ковальчук, В.В. Руденко, І. Сідляр, Н.Ю. Фіщук та інших. Дослідження практичних навичок здійснення інвестиційної діяльності держави свідчать про необхідність подальшого дослідження, а саме теоретичних й методичних напрямів інвестиційного забезпечення в кризовому періоді, виявлення несприятливих факторів, проблемних питань розвитку інвестування в регіонах. Не завершеність дослідження розглянутої тематики викликала необхідність поглибленого дослідження стану та перспектив розвитку інвестиційної діяльності на прикладі Чернівецької області.

Метою дослідження є оцінка стану інвестиційної діяльності та інвестиційних надходжень в розрізі галузей національної економіки, виявлення несприятливих факторів, проблемних питань та окреслення перспектив розвитку інвестування у Чернівецьку область.

Інвестиції є вирішальним джерелом фінансування діяльності в основний і оборотний капітал підприємства, тому дослідження є актуальним як для всіх галузей вітчизняної економіки, так і для економіки Чернівецької області. Інвестиційна діяльність регіону формується за рахунок різних джерел фінансування і направлена на будівництво об'єктів соціальної сфери, реконструкцію, технічне переозброєння та відновлення потужностей діючих підприємств. Щорічно підвищується інтерес зарубіжних інвесторів до Чернівецької області, що зумовлено вигідним геополітичним положенням.

Інвестиційна діяльність є перспективною на території Чернівецької області, адже область багата на природні ресурси та знаходиться на перетині транспортних зв'язків. Сприятливим є особливості

місцевої господарської системи, що здійснюється реформуванням відносин власності, створенням нових підприємств малого та середнього бізнесу з метою розвитку таких високорентабельних галузей, як лісове господарство, легка й харчова промисловості, деревообробна промисловості, туризм.

Досліджено, що у 2014 році, загалом за всіма факторами Чернівецька область посіла 26-те місце в рейтингу інвестиційної привабливості регіонів, що на 1 позицію вище показника 2013 року. Так, зокрема за оцінкою фактору «Трудові ресурси» область втратила аж 14 позицій, що пов'язано з підвищенням захворюваності та зниженням оцінки рівня освіти. Крім того, показник оцінки інфраструктури знизився на 19 позицій, і за ним область зайняла 25-те місце. Однак, позитивним є покращення оцінок інноваційного потенціалу на 9 позицій (18-те місце) та бізнес-сегменту на 4 позиції (20-те місце) [1].

Також, позитивним є те, що інвестори очікують покращення інвестиційного клімату в майбутньому, що знайшло втілення в підвищенні індексу ділового оптимізму та зростанні рейтингу регіону за цим фактором з останнього до 23-го місця. Крім того, керівники підприємств відзначили успішний досвід реалізації інвестиційних проєктів. Це дозволило області покращити свої позиції з 27-го до 20-го місця [1].

Однак рейтинг області за показником «Правила та процедури» впав з 4-го на 16-те місце внаслідок зниження оцінок усіх компонентів фактора.

Результати опитування керівників підприємств, зокрема, свідчать про значне погіршення ситуації з дотриманням прав власності (область посунулася з 1-го на 18-те місце) та ускладненням адміністративних процедур (рейтинг впав з 7-го до 16-го місця). Крім того, знизилася оцінка ефективності влади та підвищився рівень корупції – за цими факторами область втратила свої позиції, перемістившись з 3-го на 6-те та з 2-го на 5-те відповідно), хоча за цими показниками область досі входить до десятки найкращих у країні. Варто відзначити, що керівники підприємств досить негативно оцінили відкритість влади, тому й область залишилася на передостанньому місці в рейтингу.

Індекс ділового клімату також знизився, проте область перемістилась лише на 1 місце (з 22-го на 23-те) на фоні загального погіршення ситуації в країні за цим фактором (збільшення регуляторних перешкод, погіршення кон'юнктури ринку тощо).

Відповідно до цього дослідження було виділено наступні конкурентні переваги Чернівецької області: розвинений сектор торгівлі та послуг (85%); культурно-історична спадщина (75%); розвинений споживчий ринок (70%); географічне розташування (45%).

Перешкодами в інвестиційній діяльності Чернівецької області є: низький попит на продукцію (60%); проблема ліквідності (45%); високий рівень податків

(45%); недостатньо кваліфікованих працівників (40%); часті зміни економічного законодавства (40%) [1].

Протягом 2014 року підприємствами Чернівецької області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 1550,2 млн.грн. капітальних інвестицій, що на 36,1% менше порівняно з 2013 роком, що підтверджують дані таблиці 1.

Таблиця 1
Обсяг капітальних інвестицій України за регіонами у 2013-2014 році

Регіони	2013	2014	Структура інвестицій за регіонами у 2014 р., %	Темп приросту, %
Україна	221565,4	204061,7	100,0	92,1
Вінницька	4725,4	5490,9	2,7	116,2
Волинська	3355,8	3241,7	1,6	96,6
Дніпропетровська	20438,6	19396,2	9,5	94,9
Донецька	15837,3	12875,7	6,3	81,3
Житомирська	2485,6	2667,1	1,3	107,3
Закарпатська	2830,0	2524,4	1,2	89,2
Запорізька	6856,9	6658,1	3,3	97,1
Івано-Франківська	7428,0	6692,6	3,3	90,1
Київська	18374,3	18264,1	9,0	99,4
Кіровоградська	4327,1	2990,0	1,5	69,1
Луганська	3540,7	5116,3	2,5	144,5
Львівська	10546,3	8880,0	4,3	84,2
Миколаївська	3339,0	3582,8	1,7	107,3
Одеська	10433,8	8451,4	4,1	81,0
Полтавська	10582,2	8561,0	4,2	80,9
Рівненська	2678,7	2560,8	1,3	95,6
Сумська	2956,3	2705,0	1,3	91,5
Тернопільська	2799,9	2433,1	1,2	86,9
Харківська	12549,9	7567,6	3,7	60,3
Херсонська	2256,2	1917,8	0,9	85,0
Хмельницька	3990,8	3811,2	1,9	95,5
Черкаська	3365,5	3005,4	1,5	89,3
Чернівецька	1583,4	1550,2	0,8	97,9
Чернігівська	2374,1	2431,1	1,2	102,4
м. Київ	62499,7	60687,2	29,7	97,1

Джерело: розроблено авторами за даними [7]

В загальному обсязі капітальних інвестицій Чернівецька область займає останнє місце, її частка складає лише 0,8%. В цілому по Україні у 2014 році в розвиток економіки підприємствами та організаціями за рахунок усіх джерел фінансування вкладено 204061,7 млн.грн., приріст складає лише 92,1% минулого року. Тобто, з табл. 1 можна побачити значне зменшення капітальних інвестицій в економіку країни.

Лева частка капітальних інвестицій підприємств Чернівецької області спрямовується саме на формування матеріальних активів (99,6% у 2014 р.) [2]. Сума ж інвестицій у нематеріальні активи є незначною і за період 2012-2014 років зростає з 0,1% до 0,4%. (рис. 1).

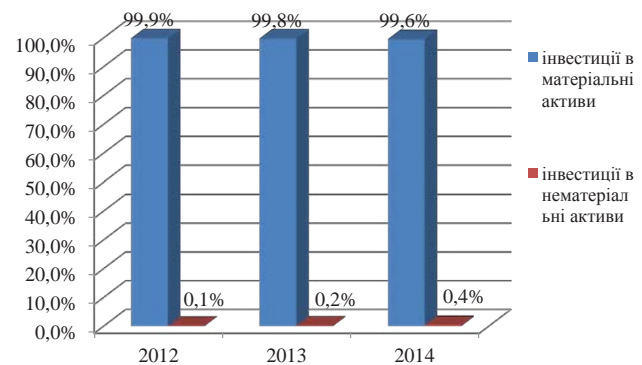

Рис. 1. Капітальні інвестиції Чернівецької області за видами активів

Джерело: розроблено авторами за даними [7]

Найбільші інвестиційні вкладення у 2013-2014 року здійснено наступними промисловими підприємствами області:

- ПАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат» – проведено модернізацію виробничих потужностей, придбано обладнання;

- ПАТ «Буковинапродукт» – проведено модернізацію виробничих потужностей,

- МП «Чернівецький завод медичних виробів» – завершено будівництво та реконструкцію комплексу будівель і складських приміщень загальною площею 3,2 тис. кв.м [5].

В області проводиться відповідна робота щодо зосередження інвестиційних ресурсів для відновлення виробництва продукції на непрацюючих підприємствах та створення нових виробництв. Зокрема:

- на базі заводу «Кварц» у м. Чернівцях німецькою компанією «Sumitomo Electric Bordnetze» розпочато реалізацію інвестиційного проекту у сфері машинобудування. Початкова вартість проекту складає 3,5 млн. євро та передбачає створення 1,5 тис. робочих місць. В рамках зазначеного проекту у травні 2013 року розпочав виробничу діяльність Чернівецький невідокремлений виробничий структурний підрозділ ТОВ «СЕ Борднетце-Україна», який займається випуском комплектуючої електроніки (кабельних модулів) для автомобілів Volkswagen Golf 7 та Audi A4. Створено 170 робочих місць.

- французькою компанією «Lafarge Aggregates Holding Eastern Europe» реалізується інвестиційний проект по розробці Майдан-Іспаського родовища піщано-гравійної сировини у Вижицькому районі. Площа родовища корисних копалин становить 121,6 га, гірничого відводу – 128,36 га. Обсяг зареєстрованих інвестицій складає 1559,4 тис. євро. Реалізацію проекту здійснює ТзОВ «Буковинські будівельні матеріали». Проектом передбачено розміщення переробного комплексу потужністю 250 тис. тонн продукції у перший рік виробництва з наступним збільшенням потужності до понад 600 тис. тонн на рік. Розробка родовища ведеться відкритим способом. На початку 2014 року підприємство запрацювало на повну проектну потужність.

- товариством з обмеженою відповідальністю «Глобал-Імоб» смт. Глибока завершено реконструкцію корпусів та споруд загальною площею

9,6 кв. м під фабрику по виробництву акрилової пряжі потужністю 3,6 тис. тонн. Інвестиційна вартість об'єкту складає 10,4 млн. грн.

- товариством з обмеженою відповідальністю «Станівецький цегельний завод» у с. Станівці Глибочького району завершено реалізацію інвестиційного проекту з будівництва цегельного заводу загальною площею 8,1 млн. кв. м потужністю виробництва 3,0 млн. шт. умовної цегли в рік, інвестиційною вартістю 0,4 млн. грн. Створено 51 робоче місце.

- приватним підприємцем Сластьоновим В.Ю. проведено реконструкцію нежитлової будівлі та введено в експлуатацію швейний цех по виробництву одягу потужністю 1 тис. шт. інвестиційною вартістю 2,2 млн. грн [5].

Більше третини (36,2% від загального обсягу) капітальних інвестицій освоєно за рахунок власних коштів підприємств та організацій (рис. 2). За рахунок коштів населення на індивідуальне житлове будівництво освоєно 32,3% від усіх капітало-вкладень, коштів населення на будівництво власних квартир – 11,5%, коштів місцевих бюджетів – 8,9%, кредитів банків та інших позик – 2,0%, коштів державного бюджету – 1,9%, за рахунок коштів іноземних інвесторів – 0,035% [2].

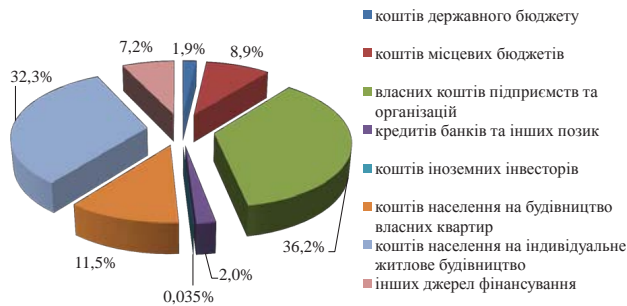

Рис. 2. Капітальні інвестиції Чернівецької області за джерелами фінансування у 2014 році

Джерело: розроблено авторами за даними [7]

Аналіз інвестицій в основний капітал Чернівецької області свідчить, що в основному джерелами фінансування в цьому регіоні є: власні кошти підприємств та організацій; кошти населення на індивідуальне житлове будівництво та кредити банків.

Кредити банків та інших фінансових установ мають низку переваг, порівняно з іншими позиковими інструментами: гнучка схема фінансування, можливість виграшу на різниці відсоткових ставок, відсутність витрат, пов'язаних з реєстрацією і розміщенням цінних паперів. Недоліками кредитного фінансування є потреба в забезпеченні, наявність ліміту кредитування та можливі високі відсоткові ставки.

Проте, з рис. 2 можна побачити, що у 2014 р. в економіку області іноземними інвесторами кошти вкладені в досить малих обсягах (0,035%), що у вартісному вираженні складає 538 тис. грн), тобто прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) майже не було. Це є негативною тенденцією в розвитку інвестиційної діяльності Чернівецької області.

Наявний стан інвестування галузей економіки як Чернівецької області, так і економіки України загалом є незадовільним. За останні три роки спостерігається щорічне кількісне зменшення обсягів інвестицій в галузі економіки нашої держави та з кожним роком знижується інтерес зарубіжних інвесторів до України як інвестиційного об'єкту. Проте при аналізі інвестиційного стану треба враховувати і такі важливі фактори, як інфляція,

спад в економіці, світові економічні кризи, політична нестабільність, яка наявна в даний момент в нашій державі.

Область потребує інвестувань у розвиток інфраструктури транскордонного туризму, у т.ч. фольклорного, культурно-етнічного, релігійного, сільського, екологічного, екстремального та спортивного, а також у розбудову системи оздоровчих закладів, як одного з найбільш ефективних шляхів використання унікального ландшафтно-рекреаційного потенціалу регіону.

Науковцем Погорілою І.І. запропоновано інвестиційну діяльність Чернівецької області активізувати здійснивши низку заходів [3]: впровадити жорстку систему контролю за використанням коштів, вкладених іноземними інвесторами; владним структурам необхідно подбати про забезпечення військово-політичної стабільності в державі; органам законодавчої влади створити сталу законодавчу базу, що регламентує процес інвестування в галузі економіки; спрямувати частину кредиту наданого МВФ на покращення інвестиційного іміджу регіонів нашої держави.

Вважаємо, що до запропонованих заходів необхідно ще додати роботу громадських організацій щодо пошуку інвестицій у соціальну сферу. Адже, саме громадські організації тісно співпрацюють із соціальними фондами зарубіжних країн і можуть залучати інвестиції у розвиток соціального благополуччя населення.

Важливим для Чернівецької є розвиток малого підприємництва, що має важливе значення для формування конкурентного середовища та зростання продуктивності, а також створить базу для формування середніх підприємств (у середньо- та довгостроковій перспективі) та підвищення кваліфікації працівників (у короткостроковій перспективі). Для роботи в цьому напрямку необхідно спростити адміністративні процедури, зменшити кількість дозволів, пов'язаних із реєстрацією та веденням бізнесу, розробити та реалізувати програму створення мережі бізнес-інкубаторів та індустріальних парків, запроваджувати програми розвитку мікрофінансування.

З проведеного дослідження, можна зробити висновок, що Чернівецька область має досить позитивну інвестиційну базу. Але, загалом ринок інвестицій у Чернівецькій області, зважаючи на негативну динаміку розвитку протягом останніх років, є досить звуженим і не забезпечує потреб економіки і промисловості.

Така ситуація зумовлена рядом несприятливих факторів, серед яких: військова та політична нестабільність в країні, наявність корупції, ступінь незадоволення економічною ситуацією в країні з боку різних груп населення та громадських організацій, недосконалість існуючої правової бази для інвестиційної діяльності, недосконалість процедура реєстрації та участі інвесторів у процесі приватизації, недостатній розвиток ринку цінних паперів, недостатня державна підтримка підприємницької діяльності.

Сучасна економіка міста вимагає істотних інвестицій у промисловість, які повинні здійснюватися на якісно новому інноваційному рівні. Але не всі підприємства мають можливість здійснювати інноваційну діяльність, оскільки вона вимагає значного фінансування. Виходом з ситуації є здійснення промисловими підприємствами інвестиційно-інноваційної діяльності, спрямованої на здійснення капітальних вкладень з метою зміни основних виробничих фондів і технології для випуску продукції з покращеними властивостями.

Також, потребують оновлення виробничі фонди підприємств житлово-комунального господарства, впровадження енергозберігаючих технологій у їхньому виробництві. Особливо актуальні питання розв'язання екологічних проблем в місті. Чималу екологічну проблему створює транспортне завантаження центральної частини міста. Необхідно запроваджувати інноваційні підходи до туристичного розвитку міста та у сфері послуг [8].

Основними пріоритетами розвитку інвестування Чернівецької області мають стати: забезпечення захисту прав та інтересів інвесторів, забезпечення вільного доступу до інформації про об'єкти інвес-

тицій; спрощення процедур отримання дозволів та погоджень для інвестування, спрощення процедури оформлення прав власності на об'єкт інвестицій; забезпечення можливості отримання прав власності на об'єкт здійснення інвестиційно-орієнтовної рекламної компанії, розвиток інвестиційного ринку, заохочення конкуренції.

Основними перспективними заходами щодо росту надходження інвестицій в економіку міста залишаються створення позитивного інвестиційно-привабливого іміджу міста та просування його в інші регіони України і за її межі, активізація співпраці із міжнародними громадськими і фінансовими організаціями, установами тощо.

Список літератури:

1. Інвестиційна привабливість регіонів. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів. К.: 2014. – Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 2014 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrproject.gov.ua/sites/default/files/upload/rejting_investicijnoi_privablivosti_regioniv_2014_1.pdf
2. Капітальні інвестиції в Чернівецькій області за січень-грудень 2014 року / Експрес-випуск Головного управління статистики у Чернівецькій області № 46 від 25.02.2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>
3. Погоріла І. І. Характеристика інноваційно-інвестиційного потенціалу промислових підприємств Чернівецької області [Електронний ресурс] / І. І. Погоріла, Н. О. Ковальчук // Ефективна економіка. – 2013. – № 4. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1984>
4. Руденко В. В. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості України / В. В. Руденко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2013. – № 1. – С. 117-122.
5. Сідляр І. Інвестиційна діяльність на Буковині [Електронний ресурс] / І. Сідляр // Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування від 23.09.2014 року. – Режим доступу: <http://buk-visnyk.cv.ua/30-0/144/>
6. Фіщук Н. Ю. Можливості активізації інвестиційної діяльності в галузях економіки України / Н. Ю. Фіщук // Економічний простір. – 2014. – № 48/1. – С. 118-127.
7. www.ukrstat.gov.ua – офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України.
8. <http://chernivtsy.eu/portal/investitsijni-propozitsiyi> – офіційний веб-сайт Чернівецької міської ради.

Быкова Н.В., Сушко А.С.

Черновицкий торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЧЕРНОВИЦКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация

Рассмотрены особенности инвестиционной деятельности Черновицкой области. Оценено структуру капитальных инвестиций и их процент Черновицкой области. Освещено основные источники инвестиций. Проведен анализ инвестиционных поступлений в разрезе отраслей экономики. Намечены перспективы развития инвестирования в Черновицкую область.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, капитальные инвестиции, прямые инвестиции, источники инвестиций, инвестиционные ресурсы.

Bykova N.V., Sushko A.S.

Chernivtsi Institute of Trade and Economics
Kyiv National University of Trade and Economics

CONDITION AND PROSPECTS OF INVESTMENT IN ACTIVITIES OF CHERNIVTSI OBLAST

Summary

The article analyses features of investment in activities of Chernivtsi oblast. The major sources of investment are revealed. The article analyses structure of the capital investment and their percent of Chernivtsi Oblast. Analysis of investment income by industries of the national economy is conducted and the prospects of investing in Chernivtsi Oblast are outlined.

Keywords: investment, capital investments, direct investments, investment sources, investment resources.